

Марина Палієнко
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
Ігор Срібняк
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ АРМІЇ УНР ОЛЕКСАНДР ПИЛЬКЕВИЧ ТА ЙОГО ЗАХОДИ ЗІ ЗМІЦНЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ У ТАБОРІ ІНТЕРНОВАНИХ ВОЯКІВ-УКРАЇНЦІВ ЛАНЦУТ (ПОЛЬЩА), 1921 р.

Вступ. Вивчення бойового шляху Армії УНР, окремих її частин та з'єднань являє собою важливе завдання української військово-історичної науки, яке досить успішно нині реалізується зусиллями низки українських і польських істориків. Разом з тим не менш важливим є дослідження й наступного етапу в життєдіяльності українських вояків, коли вони опинилися у таборах інтернованих на теренах Польщі. Перебування зо дротами стало для них справжнім і дуже складним випробуванням, призвівши до максимального виснаження їх душевні сили. Але попри це Армія УНР до моменту ліквідації таборів зберегла штаби і кадрований склад своїх частин та з'єднань, а українське вояцтво — своїй більшості — зуміло адаптуватися до існування в умовах еміграції. Як інтегральна частина Армії УНР українські жандарми були змушені долати всі труднощі таборового існування з рештою таборян у Ланцуті, перші місяці перебування в якому виявилися найскладнішими.

Історіографія проблеми. Поодинокі згадки про генерал-хорунжого Армії УНР Олександра Пилькевича присутні в цілій низці друкованих праць, що були присвячені обставинам перебування Армії УНР у таборах інтернованих на теренах Польщі, і зокрема у таборі Ланцут⁷⁶³. Слід відзначити, що інформація про цього українського військовика є доволі

⁷⁶³ *Szymanek A.* Obóz jeńców i internowanych żołnierzy ukraińskich atamana Petlury w Łancucie // *Łancut: Studia i szkice z dziejów miasta. Rzeszów*, 1997. S. 227-235; *Срібняк І.* Обеззброєна, але нескорена: Інтернована Армія УНР у таборах Польщі й Румунії (1921-1924 рр.). Київ-Філадельфія, 1997. С. 25, 66-67; *Karpius Z.* Jeńcy i internowani rosyjscy i ukraińscy na terenie Polski w latach 1918-1924. Toruń, 1997. 209 s.; *Срібняк І.* Табір полонених та інтернованих вояків-українців у Ланцуті (Польща) у 1919-1921 рр. // Симон Петлюра у контексті українських національно-визвольних змагань. Збірник наук. праць. Фастів, 1999. С. 148-162; *Павленко М.І.* Українські військовополонені й інтерновані у таборах Польщі, Чехословаччини та Румунії: ставлення влади і умови перебування (1919-1924 рр.). К., 1999. 352 с.; *Коляничук О.* Українська військова еміграція у Польщі (1920-1939). Львів, 2000. 276 с.

фрагментарною, що зумовлювалося відповідними дослідницькими опціями згадуваних істориків — і насамперед потребою реконструкції різних аспектів життєдіяльності таборян у згадуваному таборі. Короткий нарис про О.Пилькевича був підготовлений Я. Тинченком⁷⁶⁴. У збірці «Армія за дротами», упорядкованої В. Моренцем, були наведені кілька цінних у джерельному відношенні документів, в яких згадується ім'я цього генерала⁷⁶⁵. Значний масив інформації про діяльність О.Пилькевича у 1920 р. уміщено в монографії А. Руккаса⁷⁶⁶. Про його діяльність на посаді начальника групи інтернованих Військ УНР у таборі Ланцут йшлося у кількох розвідках І. Срібняка⁷⁶⁷.

* * *

Протягом перших місяців інтернування Армії УНР у Польщі у таборі Ланцут були скупчені вояки різних частин та з'єднань Армії УНР (Кам'янецької пішої юнацької школи (КПЮШ), 1-ої Кулеметної та 5-ої Херсонської стрілецької дивізії, 1-ої та 2-ої запасних бригад, Збірної Станиці Армії УНР, штабу тилу Дієвої армії, а також Могилів-Подільської кордонної бригади та ін.). В цих умовах цілком необхідним стало призначення старшого військового начальника для всіх вояків у цьому таборі, а також створення штабу групи інтернованих Військ УНР. У середині грудня 1920 р. за наказом військового міністра уряду УНР на це становище було призначено командувача Окремого корпусу кордонної охорони (ОККО) генерал-хорунжого Олександра Пилькевича (його заступником став начальник КПЮШ генерал-хорунжий Микола Шаповал). Обов'язки коменданта табору (на початку його функціонування) виконував полковник Петршаковський, пізніше — майор Станіслав Маріан Пешковський⁷⁶⁸.

Перебування у таборі стількох окремих військових частин накладало на новостворений штаб особливу відповідальність, бо внаслідок нещодавніх військових невдач та складних умов таборового існування моральний стан деякого з інтернованих був надзвичайно пригноблений. Така ситуація вимагала вжити всіх заходів для зміцнення дисципліни в середовищі таборян, і здавалося, що таке завдання буде сприйнято українським вояцтвом з розумінням. Тим більше що у таборі був створений курінь польової жандармерії, на вояків якого міг би спиратися штаб групи інтернованих Військ УНР.

Перші кроки начальника групи інтернованих у Ланцуті генерала О. Пилькевича, що були покликані зміцнити дисципліну серед вояцтва у таборі Ланцут (призначення «пляц-ад'ютантів» з наданням їм права перевіряти перепустки та «заарештовувати всякого військового, котрий буде нечемно себе поводити на вулиці»⁷⁶⁹, а також відрядження військового патруля до м. Ланцут, який був озброєний гвинтівками з набоями та багнетами)⁷⁷⁰ — засвідчили готовність українського командування до рішучих кроків з метою викорінення будь-яких виявів недисциплінованості серед таборян. До виконання цієї служби залучалися й старшини куреня польової жандармерії, які спочатку з розумінням поставилися до таких завдань. Цій же меті слугувало й створення польською комендату-

⁷⁶⁴ Тинченко Я. Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917–1921). К., 2011. Кн. 1. С. 338-339.

⁷⁶⁵ Армія за дротами. Збірка документів / редактор-упорядник В. Моренець. Кам'янець-Подільський, 2018. С.45-46, 51, 103.

⁷⁶⁶ Руккас А. «Разом з польським військом»: Армія Української Народної Республіки 1920 р. (структура, організація, чисельність, уніформа). Ніжин, 2013. С. 300-307.

⁷⁶⁷ Срібняк І. «...Піти на зустріч всім покаліченим впливом чужої культури та помогти їм засвоїти акорди рідної мови»: накази групі інтернованих Військ УНР як джерело для реконструкції повсякдення вояків-українців у таборі Ланцут (Польща), січень-травень 1921 р. // Етнічна історія народів Європи. К., 2018. Вип. 56. С. 81-87; *Sribniak I. Encyklopedia jeniectwa: ukraiński Łańcut. Warszawa-Paryż*, 2018. 115 s.

⁷⁶⁸ WBN, SAW, Zespół Akt SAU, sygn.I.380.13.7 (наказ № 1 групі Військ УНР у Ланцуті від 15 грудня 1920 р., підписаний генерал-хорунжим О. Пилькевичем).

⁷⁶⁹ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.22, арк.8зв.

⁷⁷⁰ WBN, SAW, Zespół Akt SAU, sygn.I.380.13.7 (наказ № 2 групі Військ УНР у Ланцуті від 16 грудня 1920 р., підписаний генерал-хорунжим О. Пилькевичем).

рою гауптвахти (блок «А» табору), яка мала три окремі приміщення для роздільного утримання старшин та козаків⁷⁷¹.

Проте через складні побутові умови моральна витривалість таборян, у т.ч. й жандармів, досить скоро помітно знизилася, що відразу позначилося й стані їх дисциплінованості. Однією з причин цього була надзвичайна скупченість таборян у бараках. Справа в тім, що у таборі, який був розрахований на прийом 3200 осіб, частина бараків не надавалася для розміщення в них інтернованих. Тому зосередження в таборі значної кількості вояцтва відразу погіршило загальні умови його перебування через надмірну скупченість інтернованих в бараках (замість 150-180 осіб у кожному з бараків було розміщено 250-300 вояків)⁷⁷². До того ж — як повідомляв генерал М. Шаповал — бараки були обладнані нарами в три поверхи, вікна заміняли маленькі «дюри», внаслідок чого в приміщеннях панувала напівтемрява, а відсутність вентиляції робила повітря в них «спертим, переповненим зловоніями». При цьому всі інтерновані — козаки, старшини, жінки і діти розміщувались «всуміш, купою, без матраців, ковдр, на голих дошках, а в багатьох случаях так впросто на долівці»⁷⁷³.

Незадовільним було й харчування: «Ранком чорна без цукру ерзац-кава, обід із одного дання (однієї страви — *авт.*), вічної одної й тієї ж на гнилій фасолі й мерзлій бульбі звареної зупи (супу — *авт.*) з невеличким мізерним шматочком кінського мяса». Вечеря повторювала сніданок: «на вечір таж кава що і ранком», до того ж — «дров на варку страви не вистачає й дуже часто обід видається недовареним». Якість самих продуктів також інколи була незадовільна, картопля — як вже зазначалось — здебільшого мерзла або й зігнила. Продукти видавались хоч і в належній кількості, але «з виданої фасолі і картоплі вариться лише як третя або четверта частина, а більша як дуже гнила й мерзла викидається». М. Шаповал зауважував, що «таке харчування, вічне недоїдання, хронічний голод певно багатьох з козаків примусив шукати по околиці селам роботи. А може й жебрати о хліб»⁷⁷⁴.

Не меншою проблемою була відсутність «приспособлених виходків» (туалетів — *авт.*), внаслідок чого нечистоти вкривали простір «впросто навкруги бараків і під сходами». У кращому випадку за туалети слугували звичайні огорожені ями, якими були змушені користуватись жінки та діти. Також у бараках були відсутні умивальники, відтак всім доводиться умиватись на відкритому просторі — на морозі та вітру. Вину за такий стан речей у таборі генерал М.Шаповал покладав на польську комендатуру, яка не забезпечила інтернованих відповідним реманентом (лопатами, сокирами та ін.), бо перед цим всі інструменти були відібрані польською владою під час роззброєння Армії УНР⁷⁷⁵.

В наслідок цього моральний стан частини вояцтва гіршав з кожним днем, що виявлялося, зокрема, у поширенні картярства у таборі. Як йшлося в одному з наказів О. Пилькевича, до нього щодня надходили «відомості про газардову гру в карти», причому грали «всі без винятку: старшини, юнаки, козаки». При цьому програвалися «останні гроші, одяг, чоботи, білизна, навіть ігроки залазять у невилазні борги. Гра набуває форм якоїсь пошесті, чого, на превеликий жаль, не спостерігають, або не бажають спостерігати відповідні начальники». Намагаючись побороти це явище, О. Пилькевич зобов'язав начальників всіх рівнів «звернути найпильнішу увагу на те, щоби їх підлеглими гра не проводилась»⁷⁷⁶. Факти деморалізації частини старшинського корпусу армії УНР в Ланцуті без сумніву були добре відомі й польському «довудству» табору, як і те, що у його середовищі дуже широкого розповсюдження набула картярська гра «в очко»), під час якої програвались значні грошові суми⁷⁷⁷.

⁷⁷¹ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.27, арк.2а-2б, 21.

⁷⁷² ЦДАВО України, ф.4007, оп.1, спр.1, арк.2 (лист начальника КПЮШ генерал-хорунжого М. Шаповала міністру уряду УНР від 18 січня 1921 р.).

⁷⁷³ ЦДАВО України, ф.4007, оп.1, спр.1, арк.2зв.

⁷⁷⁴ ЦДАВО України, ф.4007, оп.1, спр.1, арк.1зв., 2-3.

⁷⁷⁵ ЦДАВО України, ф.4007, оп.1, спр.1, арк.3-4.

⁷⁷⁶ WBN, SAW, Zespól Akt SAU, sygn.I.380.13.7 (наказ № 13 груп Військ УНР у Ланцуті від 31 грудня 1920 р., підписаний генерал-хорунжим О. Пилькевичем).

⁷⁷⁷ Наша Зоря. Ланцут, 1921. 24 січня. Ч.3. С.2.

Але заклики начальника групи не були почуті вояцтвом, до того ж далеко не всі командири і начальники окремих частин Армії УНР виявились на висоті тих завдань, які стояли перед ними та підпорядкованими їм підрозділами. Досить часто вони зловживали своїм правом на безпосереднє звернення до центральних військових інституцій УНР в Тарнові (військовий міністр уряду УНР), Ченстохові (Генеральний штаб) та Варшаві (Українська військова ліквідаційна комісія), відряджаючи туди кур'єрів, які отримували подорожні документи на безкоштовний проїзд польською залізницею. Водночас мало місце «тихе» ігнорування розпоряджень і вказівок штабу групи інтернованих, що було сприйнято частиною старшин як ознака «слабкості» цього органу військового управління ланцутської групи Військ УНР.

Як це не парадоксально, але саме старшини 1-го (Учбового) куреня польової жандармерії виступили «вістряем» загального незадоволення інтернованих вояків-українців своїм становищем в таборі, вдавшись до вкрай антидисциплінарних вчинків, за які у військовий час вони мали би бути віддані суду військового трибуналу. Вина за це у значній мірі полягала на т.в.о. командира 1-го куреня польової жандармерії сотнику Миколі Смирницькому, який фактично нічого не зробив аби дисциплінувати своїх підлеглих, хоча останній ще з 21 травня 1920 р. посідав посаду начальника муштрованої частини Учбового куреня польової жандармерії Армії УНР⁷⁷⁸.

Місцем демонстрації старшинами-жандармами своєї злісної непокори наказам вищого військового начальника стала літературна вечірка, яка була організована 9 лютого 1921 р. заходами «Союзу українок» поза табором — у т.зв. «Піддомініканському будинкові», де проживали сімейні старшини. Саме в часі її проведення двоє старшин 1-го куреня польової жандармерії поручники Борис Полянський і Микола Лоханський з'явилися у приміщенні, де зібрались учасники цієї імпрези аби «об'яснитися» з поручником Верещаком-Солов'єм (штаб тилу Дієвої армії). Причиною їх «непереборного» бажання з'ясувати стосунки з останнім було те, що той нібито «в своїх творах[...] порушив гідність окремих старшин жандармерії»⁷⁷⁹.

І хоча через втручання інших старшин до бійки з жандармами не дійшло, вечірку було зірвано «в грубий, виломовий і ганебний спосіб». Більше того — спроби присутнього тут генерал-хорунжого О. Пилькевича навести порядок були паралізовані діями інших старшин-жандармів. Фактично мало місце невиконання наказів начальника групи інтернованих, коли спочатку хорунжий Олекса Поготовко відмовився залишити на вимогу генерала це зібрання, а поручник Аркадій Єрмолін і сотник Микола Скворцов не виконали наказ О. Пилькевича взяти під арешт винуватців цього скандалу (поручників Б. Полянського і М. Лоханського). Лише після призначення ним інших старшин останніх було арештовано. Але на захист арештованих жандармів виступив їх колега сотник Микола Горунувич, який намагався перешкодити їх арешту та чинив психологічний тиск на тих старшин, які все ж таки виконали наказ генерала⁷⁸⁰.

Поручник А. Єрмолін, якого теж було взято під арешт хорунжим Таранівським, «в ганебний спосіб почав тікати» від останнього, після чого заховався у своєму помешканні та став загрозувати йому зброєю, категорично відмовляючись йти на гауптвахту⁷⁸¹. Ця історія отримала своє продовження, бо т.в.о. командира куреня польової жандармерії сотник М. Смирницький не виконав наказ О. Пилькевича та відмовився відправити поручників Б. Полянського і М. Лоханського на гауптвахту, за що був усунений із займаної посади наказом начальника групи інтернованих Військ УНР (замість нього був призначений сотник М. Поготовко). У цей час в «пошуках правди» сотники М. Поготовко і М. Горунувич встигли відвідати Тарнів, не отримавши при цьому дозволу на своє відрядження від начальника групи інтернованих⁷⁸².

⁷⁷⁸ Тинченко Я. Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917–1921). К., 2011. Кн. 1. С. 411.

⁷⁷⁹ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.22, арк.36 (наказ № 46 від 20 лютого 1921 р. начальника групи інтернованих Військ УНР в Ланцуті); WBH, SAW, Zespól Akt SAU, sygn.I.380.13.7.

⁷⁸⁰ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.22, арк.36-36зв.

⁷⁸¹ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.22, арк.48.

⁷⁸² ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.22, арк.36зв.

Через відсутність відповідних документів на жаль не можна достеменно встановити, чи відбули згадувані старшини визначені їм генералом О. Пилькевичем терміни арешту (поручникам Б. Полянському і М. Лоханському — 10 діб арешту, А. Єрмоліну — 25 діб). За наказом начальника групи було проведено ретельне розслідування щодо всіх учасників цього прикрого епізоду, і 25 лютого всіх їх (сотників М. Горуновича і М. Скворцова, поручників М. Лоханського, Б. Полянського і А. Єрмоліна, хорунжого О. Поготовка) мав взяти під арешт плац-ад'ютант сотник Ілько Глушко, проте з невідомих причин останній не зробив цього⁷⁸³.

Дещо порушуючи хронологію викладу подій — слід відзначити, що наказ О. Пилькевича про арешт згаданих старшин не виконувався ще впродовж двох тижнів, так що останній був змушений 9 березня 1921 р. в черговий раз своїм останнім наказом № 51 доручити проведення арешту всіх винуватців цього скандалу плац-ад'ютанту сотнику С. Лоцицькому⁷⁸⁴. Можливо, що у зв'язку зі зміною начальника групи інтернованих Військ УНР в Ланцуті згаданий наказ О. Пилькевича так і залишився невиконаним, і всі старшини жандармерії так і не були покарані⁷⁸⁵. На користь цього опосередковано свідчить інформація про затримання 15 березня ц.р. польським військовим патрулем у місті Ланцут — в числі інших вояків армії УНР — хорунжого О. Поготовка і поручника М. Лоханського⁷⁸⁶.

Недостойна поведінка декого з українських старшин-жандармів призвела до погіршення ставлення польських солдат комендатури до інтернованих вояків-українців, окремі з яких демонстрували «неможливо-нахабну і дерзку» поведінку. Це виявилось, зокрема, у образливих та неприпустимих коментарях у зв'язку з наказом коменданта табору про обов'язкове зняття військових відзнак для вояків Армії УНР (при виході їх поза межі табору): «вчора ви були інтерновані, а сьогодні *єнци* (полонені — *авт.*)» або «у нас вистачить для вас набоїв». А дехто з польських урядовців нижчої ланки вдавалися до відверто брутальних дій, що принижували військову гідність українських вояків — так, зокрема, 21 лютого 1921 р. в українського кухаря 1-го куреня польової жандармерії двома польськими солдатами був відібраний військовий ремінь (з рапорту т.в.о. командира куреня сотника М. Поготовка)⁷⁸⁷.

Зрештою, новому начальнику групи інтернованих — генерал-хорунжому Науму Ніконову вдалось приборкати пристрасті згаданих старшин-жандармів. Відносній нормалізації ситуації в таборі сприяв й прихід весни та поліпшення харчування з наставанням тепла. Наочним свідченням змін на краще став приїзд 14 квітня 1921 р. до табору головного отамана Військ УНР Симона Петлюри. З цієї нагоди всі дислоковані у Ланцуті військові частини (у т.ч. й 1-й курінь польової жандармерії, що нараховував у своєму складі 268 вояків, у т.ч. 45 старшин, 16 урядовців, 93 підстаршини і 124 козаки)⁷⁸⁸ пройшли перед ним урочистим маршем. Після цього була проведена перевірка знань слухачів старшинських та підстаршинських вишколів, і зокрема старшин-жандармів⁷⁸⁹. Дехто з них був присутній на концерті, перед початком якого С. Петлюра у своїй короткій промові дав оцінку тодішньому становищу інтернованих, закликавши їх «до єдності і віри в майбутнє»⁷⁹⁰.

Цей заклик головного отамана на жаль був почутий не усіма старшинами-жандармами, бо серед них й надалі мали місце порушення порядку й дисципліни в таборі, зо-

⁷⁸³ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.22, арк.48.

⁷⁸⁴ WBN, SAW, Zespół Akt SAU, sygn.I.380.13.7.

⁷⁸⁵ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.22, арк.48-48зв.

⁷⁸⁶ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.22, арк.57 (з наказу № 57 від 15 березня 1921 р. начальника групи інтернованих Військ УНР у Ланцуті генерал-хорунжого Н. Никоніва).

⁷⁸⁷ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.27, арк.140-140зв.; див. також: Армія за дротами. Збірка документів / редактор-упорядник В. Моренець. Кам'янець-Подільський, 2018. С.45-46.

⁷⁸⁸ WBN, SAW, Zespół Akt SAU — Główny Zarząd Sztabu Generalnego, t.142 (Stan s rozmieszczenie oddziałów ukraińskich w obozach w Polsce, stan na 20.IV.1921 r.). Майже аналогічні дані наводить й В. Моренець — за його даними станом на 27 березня 1921 р. у Ланцуті перебувало 277 жандармів, а також 10 жінок і 7 дітей (див.: Армія за дротами. Збірка документів / редактор-упорядник В. Моренець. Кам'янець-Подільський, 2018. С.51).

⁷⁸⁹ ЦДАВО України, ф.2439, оп.1, спр.24, арк.116, 170.

⁷⁹⁰ Наша Зоря. Ланцут, 1921. Ч.9. С.18.

крема — широке розповсюдження «азартної гри в карти, образи один одного на словах і діяльністю (і діями — *авт.*) та лайка» (це стосувалося й старшин інших інтернованих в Ланцуті частин Армії УНР)⁷⁹¹. Траплялися й випадки бійок між старшинами куреня польової жандармерії, про що повідомлялось на сторінках таборового часопису «Промінь». Так, зокрема у травні 1921 р. через «обостронню невихованість і пристрасть до нецензурних висловів» поручника М. Лоханського і хорунжого Яремка, які були настільки «добірними», що «в однаковій мірі обох образили» — справа дійшла до з'ясування стосунків на кулаках. У цю суперечку між старшинами аніхто не наважився втрутитися — «з огляду на те, що бились жандарми — розбороняти не було кому»⁷⁹². Цей випадок свідчив про дуже небезпечні процеси, що мали місце у середовищі старшин-жандармів, частина з яких не знаходила в собі достатньо сил аби достойно витримувати подальше перебування за дротами.

Влітку 1921 р. обставини перебування інтернованих вояків-українців у Ланцуті значно поліпшилися, що виявилось в урізноманітненні їх харчування та інтенсифікації культурно-освітнього життя таборян. Цьому сприяло й те, що інтерновані отримали можливість тимчасово залишати табір, працюючи в складі робітничих команд та отримуючи за це додаткові кошти. Важливим було й те, що спільними зусиллями штабу групи та комендатури вдалось зміцнити військові засади внутрішнього життя табору, посилити карність і в такий спосіб запобігти поширенню деструктивних явищ в середовищі вояцтва. Позитивні зміни у масштабах табору позначилися й на особовому складі 1-го куреня польової жандармерії, командиром якого — сотнику М. Поготовку — вдалося вгамувати ще донедавна розбурхані пристрасті між деякими старшинами-жандармами.

Висновки. Отже, складні умови перебування українського вояцтва у таборі Ланцут загострили деструктивні явища у середовищі старшинства (і зокрема — 1-го куреня польової жандармерії). Злісне невиконання кількома старшинами наказів начальника групи інтернованих генерала О. Пилькевича свідчила про вкрай низькі їхні морально-ділові якості. Цілком деструктивним явищем були й бійки між ними, а також несанкціоноване (самовільне) залишення ними території табору, що зайвий раз свідчило про послаблення дисципліни та прогресуючу деморалізацію окремих старшин 1-го куреня польової жандармерії Армії УНР, які за усіма канонами мали бути зразком виконання своїх службових обов'язків.

До такого стану речей середовищі українських жандармів призвели невміння генерала О. Пилькевича (так само як і його заступника — генерала М. Шаповала) віднайти спільну мову з комендантом табору, що в решті-решт призвело до тимчасового колапсу штабу групи інтернованих Військ УНР у Ланцуті. І лише завдяки енергійним діям вищого військового командування Армії УНР, що виявилися зокрема у призначенні нового начальника групи інтернованих Військ УНР у Ланцуті (генерал-хорунжого Н. Никонова) стало можливим нормалізувати взаємини між штабом групи та комендатурою табору.

Прихід весни дозволив урізноманітнити харчування таборян, крім того — командування доклало всіх зусиль для активізації культурно-освітнього життя українського вояцтва (завдяки завершенню облаштування приміщення для таборового театру). Все це позитивно позначилося на моральному становищі вояцтва, у т.ч. й старшин і козаків 1-го куреня польової жандармерії, так само як і залучення їх до виконання оплачуваних робіт поза межами табору. Важливе значення нормалізації ситуації в середовищі старшинства згаданого куреня мали й зважені дії його командира — сотника М. Поготовка. Також не можна недооцінювати сам факт приїзду до Ланцуту С. Петлюри, що стало свідченням продовження Армією УНР боротьби за українську державність. Усвідомлення цього скріплювало моральний дух українського вояцтва, даючи йому надію на повернення в Україні влади УНР

⁷⁹¹ ЦДАВО України, ф.1075, оп.2, спр.477, арк.27.

⁷⁹² Промінь. Ланцут, 1921. 13 травня. Ч.1. С. 36.